

Закон про використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами: що варто враховувати замовникам уже зараз?

Проблема громадського транспорту для України не є новою. У поступовий розвиток та заміну транспортного парку втрутились воєнні дії — порушення основних логістичних маршрутів поставок палива та суттєва шкода вітчизняним об'єктам критичної інфраструктури нафтогазового комплексу.

У зв'язку з цим був прийнятий закон, покликаний стимулювати використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, через зміни у публічних закупівлях.

*У цій статті розглянемо, **що саме варто врахувати замовникам уже сьогодні, щоб ефективно витратити бюджетні кошти**, а також проведемо правовий аналіз Закону України «Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електрозарядної інфраструктури та електричних транспортних засобів» [№ 2956-IX від 24.04.2023](#) (далі — Закон № 2956-IX) у контексті публічних закупівель.*

У зв'язку з прийняттям Закону № 2956-IX у замовників виникне ряд обов'язків, які необхідно виконати, зокрема, законодавець покладає на:

органи державної влади,

органи місцевого самоврядування,

державні та комунальні комерційні підприємства

обов'язки з оснащення місць паркування зарядними станціями для електромобілів, а також встановлює обмеження щодо закупівель та використання транспортних засобів з двигуном внутрішнього згорання.

Щодо зарядних станцій для електромобілів

Реалізація обов'язків передбачена частиною 4 статті 5 [Закону № 2956-IX](#), згідно з якою органи державної влади, органи місцевого самоврядування **повинні до 31.12.2023 розробити та затвердити програми розвитку електрозарядної інфраструктури**, які

При повному або частковому копіюванні чи цитуванні будь-якої інформації з порталу "Радник у сфері публічних закупівель" ви зобов'язані вказувати джерело інформації (ст. 176 ККУ). Джерело:
<https://radnuk.com.ua/voiennyj-stan/zakon-pro-vykorystannia-transportnykh-zasobiv-osnashchenykh-elektrychnymy-dvyhunamy-shcho-varto-vrakhovuvaty-zamovnykam-uzhe-zaraz/>

передбачатимуть забезпечення об'єктів, що перебувають у державній або комунальній власності та органом управління якими є відповідний орган державної влади або орган місцевого самоврядування, необхідною договірною потужністю та станціями зарядки електромобілів на існуючих автостоянках, у гаражах та інших місцях для паркування (крім тих, що використовуються виключно таким органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або державним чи комунальним підприємством, установою, організацією, що перебуває у сфері управління такого органу державної влади або органу місцевого самоврядування) відповідно до їх нормативної чисельності, передбаченої для подібних об'єктів у разі їх будівництва та / або реконструкції.

Також, згідно з частиною 4 статті 5 Закону № 2956-ІХ, державним та комунальним комерційним підприємствам, суб'єктам господарювання державного сектору економіки доручено **до 31.12.2024 забезпечити існуючі об'єкти, що перебувають у власності відповідних суб'єктів або закріплені за відповідними суб'єктами на праві господарського відання, необхідною договірною потужністю та станціями зарядки електромобілів** на існуючих автостоянках, у гаражах та інших місцях для паркування (крім тих, що використовуються виключно такими суб'єктами) відповідно до їх нормативної чисельності, передбаченої для подібних об'єктів у разі їх будівництва та / або реконструкції, та відповідно до програм розвитку електрозарядної інфраструктури.

Закон № 2956-ІХ визначає поняття «станція зарядки електромобілів (електрозарядна станція)» як пристрій (пересувний чи стаціонарний), призначений для зарядання систем акумуляування електричної енергії (аккумуляторних батарей) електромобілів, електромобілів вантажних, електромобілів легкових, автомобілів плагін-гібридних, електробусів та інших електричних колісних транспортних засобів.

Враховуючи, що бюджетні кошти на 2023 рік, як правило, вже розподілені, державним та комунальним комерційним підприємствам, суб'єктам господарювання державного сектору економіки з метою виконання вимог Закону № 2956-ІХ **можна передбачити у плані закупівель на 2024 рік закупівлю станцій зарядки електромобілів для відповідних об'єктів** (автостоянок, у гаражах та інших місцях для паркування, крім тих, що використовуються виключно такими суб'єктами), а також слід визначитись, чи потрібно закуповувати послуги з оснащення (монтаж, встановлення) об'єктів станціями зарядки електромобілів чи такі дії замовник може виконати власними силами.

Згідно з [роз'ясненням Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14.12.2018](#) зарядка електромобілів на електрозарядних станціях не вимагає отримання ліцензії з постачання електричної енергії споживачу.

Якщо до місця розташування станції зарядки електромобілів не підведено електромережу або ж її потужність недостатня, необхідно здійснити приєднання станції зарядки електромобілів до електричних мереж, для чого замовнику необхідно мати договір про постачання електричної енергії та замовити послугу з приєднання до електричних мереж.

Згідно з частиною 4 статті 5 Закону № 2956-IX до 01.01.2025 розрахунок плати за нестандартне приєднання до електричних мереж оператора системи розподілу станцій зарядки електромобілів суб'єкта господарювання, що здійснює діяльність з надання послуг із зарядки електромобілів, передбачає лише складову плати за створення електричних мереж лінійної частини приєднання.

Окремо звертаємо увагу, що кожен передплатник порталу Радник може завантажити [шпаргалку щодо товарів, робіт або послуг, які звільняються від оподаткування \(ПДВ\) або оподатковуються за нульовою ставкою.](#)

Щодо закупівлі електромобілів

Законодавцем у частині 4 статті 5 Закону № 2956-IX встановлені обмеження для закупівель у сфері громадського транспорту:

у містах з населенням понад 250 тисяч осіб:

з 01.01.2028 заборонено здійснювати закупівлю у сфері громадського транспорту понад 50 відсотків автобусів з двигунами внутрішнього згоряння (крім автобусів, оснащених двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та автобусів з водневим паливним елементом (коміркою) протягом календарного року, якщо рішення щодо інших часток та / або інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних міст (органи місцевого самоврядування можуть ухвалити рішення щодо зміни частки, але не більше ніж наполовину та рішення щодо зміни термінів, але не більше ніж на два роки);

з 01.01.2030 заборонено здійснювати закупівлю у сфері громадського транспорту автобусів з двигунами внутрішнього згоряння (крім автобусів, оснащених двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та автобусів з водневим паливним елементом (коміркою), якщо рішення щодо інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних міст (органи місцевого самоврядування можуть ухвалити рішення щодо зміни термінів, але не більше ніж на два роки);

в усіх інших населених пунктах:

з 01.01.2030 заборонено здійснювати закупівлю у сфері громадського транспорту автобусів з двигунами внутрішнього згоряння (крім автобусів, оснащених двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі,

та автобусів з водневим паливним елементом (коміркою), якщо рішення щодо інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних населених пунктів (органи місцевого самоврядування можуть ухвалити рішення щодо зміни термінів, але не більше ніж на два роки).

У Законі № 2956-IX встановлені обмеження щодо перевезень пасажирів:

з населенням понад 250 тисяч осіб:

на міських автобусних маршрутах загального користування, кількість електробусів та / або автобусів, оснащених двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та / або автобусів з водневим паливним елементом (коміркою) у відсотковій частці серед парку автобусів повинна становити не менше ніж 25 відсотків на 01.01.2030, не менше ніж 50 відсотків на 01.01.2033, якщо рішення щодо інших часток та / або інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних міст (органи місцевого самоврядування можуть ухвалити рішення щодо зміни часток, але не більше ніж наполовину та можуть ухвалити рішення щодо зміни термінів, передбачених частиною 3 цієї статті, але не більше ніж на два роки);

у містах районного та обласного значення:

з 01.01.2036 до перевезень пасажирів на міських автобусних маршрутах загального користування в режимі регулярних пасажирських перевезень допускаються виключно електробуси (в тому числі електробуси з подовженим запасом ходу) та / або автобуси, оснащені двигунами внутрішнього згоряння з іскровим запалюванням, що працюють виключно на стисненому природному газі метані, зрідженому природному газі метані або біогазі, та / або автобуси з водневим паливним елементом (коміркою), якщо рішення щодо інших термінів не було ухвалено органами місцевого самоврядування відповідних міст (органи місцевого самоврядування можуть ухвалити рішення щодо зміни термінів, але не більше ніж на два роки).

Увага! Враховуючи значний обсяг транспортних засобів, які підлягають оновленню, замовникам слід заздалегідь планувати свої закупівлі та приділяти більше уваги закупці електробусів та автобусів, що працюють на природному газі, біогазі або на водні, вже зараз.

Водночас не варто впадати в крайнощі та закупати 100 відсотків парку електробусів. Так, у висновку головного науково-експертного управління зазначено таке:

«у період форс-мажорних обставин, які, до того ж, мають довготривалий період існування, як, наприклад, війна в Україні. Як показує практика, в різних фазах війни формуються різні

ризиків для різних видів транспорту, у тому числі, й для громадського, пов'язані, головним чином, з руйнуванням тієї чи іншої системи енергозабезпечення (бензином, дизелем, електричною енергією).

Ігнорування такого важливого чинника може мати вкрай негативні наслідки, впритул до повного колапсу сфери перевезень пасажирів у тому чи іншому населеному пункті, включаючи евакуацію населення, до якої також може залучатися відповідний транспорт, де структура транспортних засобів не спроможна буде забезпечити мінімізацію таких ризиків».

Невирішеним залишається питання фінансування оновлення транспортних засобів та встановлення **станцій зарядки електромобілів**.

Згідно зі статтею 142 Конституції України витрати органів місцевого самоврядування, що виникли внаслідок рішень органів державної влади, компенсуються державою. Однак Закон № 2956-IX не передбачає механізмів компенсації витрат на оновлення транспортних засобів.

З цього приводу слід звернути увагу на статтю 44 [Закону України «Про автомобільний транспорт» № 2344-III від 05.04.2001](#) (далі — Закон № 2344-III), яка дозволяє, у разі відсутності в перевізників-претендентів автобусів, що відповідають умовам конкурсу, подавати до конкурсного комітету заяву на участь у конкурсі та документи, що містять характеристику наявних автобусів, які перевізник-претендент пропонує використовувати на даному маршруті, а також інвестиційний проєкт-зобов'язання щодо оновлення парку автобусів на цьому маршруті на визначений період до п'яти років.

Також стаття 44 Закону № 2344-III дозволяє проводити конкурс серед претендентів, які пропонують використовувати на даному маршруті автобуси, що відповідають вимогам безпеки, але не відповідають умовам конкурсу за класом, пасажиромісткістю, параметрами комфортності, з урахуванням поданих інвестиційних проєктів-зобов'язань щодо оновлення парку автобусів, які будуть повністю відповідати всім вимогам, у термін до п'яти років.

Таким чином, законодавець все ж передбачив порядок дій органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, у випадку, коли виконати вимоги до транспортних засобів тимчасово не вдалося.

Висновки

Будь-яке питання краще вирішувати заздалегідь, щоб нагальні проблеми не були несподіванкою. Так, планування допомагає зробити задуми замовників реальністю, тому державні та комунальні комерційні підприємства, суб'єкти господарювання державного сектору економіки з метою виконання вимог Закону № 2956-IX можуть передбачити у плані закупівель на 2024 рік закупівлю станцій зарядки електромобілів для відповідних об'єктів, а також їм слід визначитись, чи потрібно закуповувати послуги з оснащення

(монтаж, встановлення) об'єктів станціями зарядки електромобілів та чи потрібно замовити послугу з приєднання до електричних мереж.

У подальшому замовникам при закупівлях у сфері громадського транспорту слід враховувати обмеження, які будуть встановлені законодавством станом на 01.01.2030, на 01.01.2033 та на 01.01.2036, та готуватись до цих змін заздалегідь, зокрема:

органи державної влади, органи місцевого самоврядування **повинні до 31.12.2023 розробити та затвердити програми розвитку електрозарядної інфраструктури**, які передбачатимуть забезпечення об'єктів, що перебувають у державній або комунальній власності та органом управління якими є відповідний орган державної влади або орган місцевого самоврядування, необхідною договірною потужністю та станціями зарядки електромобілів на існуючих автостоянках, у гаражах та інших місцях для паркування (крім тих, що використовуються виключно таким органом державної влади або органом місцевого самоврядування, або державним чи комунальним підприємством, установою, організацією, що перебуває у сфері управління такого органу державної влади або органу місцевого самоврядування) відповідно до їх нормативної чисельності, передбаченої для подібних об'єктів у разі їх будівництва та / або реконструкції;

державним та комунальним комерційним підприємствам, суб'єктам господарювання державного сектору економіки **до 31.12.2024** треба **забезпечити існуючі об'єкти, що перебувають у власності відповідних суб'єктів або закріплені за відповідними суб'єктами на праві господарського відання, необхідною договірною потужністю та станціями зарядки електромобілів** на існуючих автостоянках, у гаражах та інших місцях для паркування (крім тих, що використовуються виключно такими суб'єктами) відповідно до їх нормативної чисельності, передбаченої для подібних об'єктів у разі їх будівництва та / або реконструкції, та відповідно до програм розвитку електрозарядної інфраструктури.

Тому заздалегідь готуємось до закупівлі транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та ефективно витрачаємо кошти вже сьогодні.

Також на порталі RADNUK.COM.UA ознайомтесь з такими корисними статтями:

[«Зміни, внесені в Правила роздрібного ринку електричної енергії на початку 2023 року»](#),

[«Перелік товарів, щодо яких замовники повинні застосовувати ступінь локалізації»](#).